

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 É N G E D E L M É V E L ;

o k i r a t

Nro 22.

Éslt Béshen, Bőjt-món Havának (Mártziusnak)
 16-dik napján 1798-dik éltzendőben.

Helvétziai Tudósítások.

A' had, valósággal el kezdődött Mártz. 2-dik napján a' Frantziák és Helvétusok között. A' Frantziák voltak a' Megtámadók: de *Murtennél* vízfőz-verettettek; *Nydaunál* és *Büreennél* is vízfőz-nyomat-tak. *Solothurnt*, magá a' Kommendáns játszotta a' Fr. ák' kezébe, de a' Földnépe egyesítvén magát a' rendes Katona-

A a

sággal, vitézül vívcsa-vette azt tőlök, hat órákig tartott verekedés után. Hasonló buzgósággal viseltetnek a' Lakosok, Nemzeti jussaiknak meg-tartása eránt, más Kántonokban is, a' melyek meg újjították magok között a' hajdani Szövetséget; sőt még a' Basileaiak is, a' kik ezt nem tselekedték, szemlátomást kezdenek már most idegenkedni a' Frantziáktól, 's ragaszkodni a' Helvétus névhez. A' Mezőségi Lakosai Basileának, ha talán szabadságot 's egyenlőséget pengettek is a' nyelveken, ezeket a' nevezeteket bizonyossann nem frantzia értelembenn vették, mint abból meg tetszik, hogy egynehány faluk' Lakosait említenek magok a' Basileai Tudósítások, a' kik oly nyilatkoztatást tettek magokról, hogy ők soha meg nem szűnnek engedelmes Alattvalóik maradni, az ő eddig való kegyelmes Uraiknak (a' Basileai Tanátsnak). Hogy Helvétzia' Kántonai olylyan egy és meg-öszolhatatlan Respublikává olvadjanak öszsze, minémű a' Frantzia és a' Cisálpina: ámbár ez eránt, egy Plánomot küldött Párisból az ott lévő Nehai Első Basileai Polgármester Oshs Basileába: mindazáltal a' Basileaiak is azon vagynak színtűgy mint más Kántonbéliek, hogy az eddig való fel-öszíratása Helvétziának maradjon meg továbbra is, és semmi más változtatás ne legyen azon kívűl,

a' mely már végbe ment. Mind ezeket így írja a' Basileaiakról, a' Bétsi Udvari Újság is.

A' Basileai Elöljáróktól fenyegetődzve kívánta *Mengaud* Fr. Követ, hogy botsás-sanak által a' Basileai földön 6 ezer Fr. Katonakat; de nem botsátottak, valamint már elébb, négy fedett Fr. szekereket sem, a' melyek puskákkal voltak meg-rakva.

Olafz - Országi Tudósítások.

Minthogy a' Siciliani környülállások, hasonlók kezdtek lenni az Irlandiaiakhoz: oly eszközöket vólt[szükség elő-venni Si-ciliában is, mint a' milyenekkel az Irlandiai belső tsendesség' helyre-állítására élt a' Nagy-Britanniai Ministériom.

Rómából Febr. 21-dikénn költt Leveleknek következendő értelmét közli a' Bétsi Udvari Újságnak 14-dik Mártziusi Darabja:

„Az úgy nevezett Római Respublika' Kormányshékével, mindjárt eleinten meg-egyezett *Berthier* Fr. Vezér ezen Tzikkelyekre nézve. 1.) Azokat a' Személyeket, kiket Kezeseknek vettek által a' Frantziák: meg-tartják addig magoknál, míg a' *Bas-seville* és *Duphot* Gyilkosai ki nem tudódnak, 's ki-tudódván, halállal nem büntet-

A a 2

tetnek meg. 2.) Négy emlékeztető-oszlopok fognak közönséges helyeken felállítatni, melyeknek kettejére e' lefesz írva: Itt köveledött el a' gonoszság; a' más kettőre pedig: Itt ment véghez a' büntetés. 3.) *Albáni* és *Busca* Kárdinálisok' jószágai el foglaltatván, fordíttatnak a' *Bas-seville* és *Duphot*' halotti tzeremóniájok' tartására, mely tzeremóniának egy részét fogják tenni, a' két Meghóltak' ditséretére mondandó Beszédnek is. 4.) Azok a' részei Rómának, melyekben történtek a' két gyilkosságok, más nevekkal fognak ezentúl neveztetni. 5.) A' Római Respublika, négy millió lívert ad kész pénzül a' Frantziáknak; két milliót pedig különbkülönbféle szükséges dolgokban. 6.) Ad 3 ezer lovat is. 7.) A' Frantzia Katonaság, Róma' Városa' költségén fog tartatni. 8.) A' Frantziáknak magok tetszésére hagyatnak, mitsoda festéseket 's álló-képeket (Státuákat) válogassanak ki a' Fr. Respublika' számára. 9.) A' Kárdinálisok' Gyűlése el töröltetik, és senki se' léphet többé arra a' tisztségre, a' melyből el bocsátattik. Világiak Gyűlése, állíttatik fel a' Kárdinálisok' gyűlése' helyébe. 10.) A' Pápa Unokája, *Altieri* Kárdinális, és *Federici* Ur Parisba tartoznak menni. 11.) A' reguláris Katonaságból isupán ötfáz Sze-mély hagyatik meg a' Pápa' számára. 12.)

A' Polgári Katonáság más formába véte-
tik. 13.) A' Várba kell vinni, 's ott ál-
tal adni minden fegyvert. 14.) A' Vár
és a' Város' Kapui Frantzia Őrizet alatt
lesznek. “

„ *Berthier* Generális, egy Törvényfzé-
ket állított fel, Azoknak ki-keresése 's
meg-büntetése végett, a' kiknek részek vólt,
Basseville és *Duphot* meg-ölettetésébenn
részesültek. “

„ A' belső bátorságra ügyelő része az
új Kormányfzéknek, egy Hirdetményt
adott ki, a' melyben ígéri, hogy a' Római
Respublika' ideigvaló Kormányfzéke, nagy
szorgalmatossággal munkás lesz, a' keres-
kedés' egyarányúságának helyre-állításá-
bann, és különös gondoskodását fogja for-
dítani az eleséseknek bé-szerzésére. Róma
Városa' Lakosainak meg-parantsoltatott,
hogy örömöknek és hazafiságoknak meg-
bizonyítására, világosítsák ki, két egymás
utánn következő estvékenn házaikat.
Egy Közönséges Bál is fog adódni, a'
melybe ingyen lehet bé menni. “

„ Ezek az ígéretek, melyek mind a'
Nép' szívének meg-nyerésére vagynak in-
tézve, nyilván mutatják, mely igen nints
meg-elégedve a' Nép, a' dolgok' mostani
folyamatjával. “

„Azonban Febr. 18-dik és 19-dik éjtfzakáin ki volt a' parantsolat szerént világosítva a' Varos, és a' fenn említett táhtzos vendégseg az *Aliberti* nevezetű Teátrombann volt. “

„A' Római Respublika' zászlója, fehér, veres, és fekete színű leszsz. A' Nemzeti Katonaság' Generálisává válahtatott *Spada* Ex-Hertzeg; Obersterjeivé pedig, *Santa Croce* és *Borghesi* Iffjú Ex-Hertzegek. A' külső dolgokra való ügyeles, *Valdi*, *Piranesi*, és *Corona* Polgarokra bízzattatott. “

Portugalliai Tudósítások.

Lisbonából írták Jan. 30-dikán, hogy ott a' Külső dolgokra-ügyelő Status-Secretárius, *Don Melho de Pinto*, minden külföldi Követeknek tudtára adta Gróf *d' Aranjónak* Párisbann. lett meg-árestáltatását, még pedig olyan módon, hogy a' Portugalliai Udvarnak erőss lelkű maga el szá-nását nyilatkoztatta. A' Portugalliai Udvar' Párisi Ministerének neveződik Gróf *d' Aranjó* az említett Jelentésben: ámbár a' Fr. Direktórium azzal a' mentséggel élt a' Portugalliai Udvar' panaszszának el hárítására, hogy minekutánna félbe-szakadt a' Bekesség-alku, és *d' Aranjó* Úr parantsolatot vett a' Frantzia Respublika'

földjéről való el takarodás végett: midőn ily környülállásokban is Párisban maradt még: már többé nem úgy gondoltatott mint közönséges, hanem csak mint magános Személy.

Ezen tselekedete a' Fr. Direktóriumnak még inkább el idegenítette a' Portugallusokat a' Frantziáktól, 's meg-újította benne általán fogva azt a' kívánságot, hogy újra erőssítődjék meg az ő Országok és Nagy-Britannia között a' régi barátság.

Az Angliai Udvar azt kívánta, hogy a' Portugalliai Hajóssereg egyesítse magát az Angliaival, mely, igen szereztes a' Frantzia Rabló-hajók ellen való vadászásban: mivel majd minden héten el fog egy-egy, 's mindjárt küldi a' Lisbonai Kikötőhelybe.

Úgy hallatik azonban, hogy a' Spanyol Király meg-izente már Portugallia' Igazgatójának a' Brasíliai Hertzegnek, hogy a' Fr. Direktórium egy Seregnek Portugallia ellen, Spanyol-Országonn által való bortsáttatását kívánja, és hogy nints már többé hatalmában Ő Katholika Felségének (a' Sp. Királynak) ezen kívánságot ellenzeni. Hallatik az is, hogy a' Mádrisba rendeltetett újj Fr. Követnek, *Truguet* Polgárnak (a' ki Tengeri-Ministerséget viselt Párisban) parantsolatja vagyon, hogy

Mádrítba lejendő érkezésével, mindjárt mennyen onnét Cádixba, 's indíttassa ki az oda való Kikötőhelyből a' Spanyol Hajóssereget.

Hét Anglus líneai hajók és 3 Fregátok voltak együtt a' Lord *S. Vincent* Hajósseregéből Lisbona alatt Jan. 3-dikán a' Tagus (Tajo) vizénn; nyoltz líneai hajók pedig Cádix előtt járkáltak fel 's alá.

Egynehány napokkal az előtt, egy Portugallus Fregát, egy 22 ágyús Fr. Korvetet fogott el, és vitt bé a' Lisbonai Kikötőhelybe.

Spanyol-Országi Tudósítások.

Az új Fr. Követ Febr. 4-dikénn érkezett Mádrítba, 's onnét ment mindjárt *Aranjuez*be, a' hol mulat a' Királyi Udvar.

Rendkívül való Státus-Tanátsot tartott egynehányfzor az Udvar, Januáriusnak utolsó napjaibann a' Fr. Direktóriumnak, meg-újított kívánsága eránt, azon ötven ezer Fr. Katonaságnak Spanyol-Országban való által botsáttatására nézve, a' mely, Portugallia ellen rendeltetett.

A' hadfolytatással egybe-kötetett terhes költsékezésék annyira ki-ürítették Spanyol Ország' kasszáját, hogy több rendbéli gazdálkodás által se' lehetett már segíteni foganatosann annak ügyefogyott állapotján. Erre nézve, a' hadi-készületek se' tétetődhetnek oly erőben mint annakelöt-

te, 's az egész Ország óhajtja a' Békességet.

Igen beszélik, hogy a' Ministériomban nagy változás fogna lenni. Azonban

Az első Ministernek *d' Alcudia* Hercegnek temérdek titulussait még egy újjal is halmozta mostanság a' Király, *Palota' Fejévé* (*Gefe de Palacio*) nevezvénn Azt.

Kádixból Febr. 7-dikénn: — „Tegnap estvéli tíz órakor ki-indultak partunk alól, kedvező széllel, huszonkét línei hajóink, *Masseredo* Admirális' kormányozása alatt, a' ki, minekelőtte szélnek eresztettek volna a' vitorlák, minden hajóra elment maga, 's Vitézi lelket igyekezett önteni a' Legénységbe. Ezen ki-indulást, halaszthatatlanul kívánta a' Fr. Respublika. Az Ánglus hajók, melyek, Kikötőhelyünk előtt járkáltak fel 's alá, Lisbona felé vonták magokat, hogy ott egyesüljenek a' több részével Lord *S. Vincent* Ánglus Admirális' Seregének.

Frantzia - Országi Tudósítások.

Bonaparte Generális viszont el utazott Párisból Febr. 24-dikénn, 'néntely Tudósítások szerint *Rastadtba*; mások szerint pedig *Brestbe*, a' hová indult más nap a' Tengeri-Minister is, a' Direktórium' parantsolatjából, hogy mind ott, mind más Kikötőhelyekben is, siettesse az Ánglu-

sok ellen erányzott nagy hadi-készületeknek tökéletességre menését.

A' Frantzia Direktóriumhoz küldettette, de a' Direktórium által Külföldi Közbenjárókül el nem fogadtatott Személyekre nézve, ki-hirdettette a' Direktórium Febr. 22-dikénn a' *Redacteur* nevű Újságban: 1.) Hogy 3 nap alatt Párisból; tíz nap alatt pedig az egész Fr. Respublika' földjéről tartoznak el takarodni. 2.) Hogy Ő, semmi Ágenst, Bízost, vagy Követet, olyatén Német Hertzeztől, Várostól, vagy Rendektől el nem fogad, kiket különösen illet a' Rastadri alku' ki-menetele; hanem a' kik valamely Nyilatkoztatást akarnak közleni az említett alkura nézve a' Fr. Direktóriummal; küldhetik Leveleiket Párisba akár egyenessen a' Direktóriumhoz, akár a' Külső-dolgokra-ügyelő Ministerhez.

Tizenhárom lineai hajók, egész készülettel állottak ki Febr. 16-dikánn a' Bresti Kikötőhely' elibe, melyek közzül az első száznegyven ágyús. *Vengeur* (Boszszuálló) a' neve.

A' Bresti Átsok, és más Mesteremberek, oly ajánlást tettek, hogy minden tíz napból két nap, ingyen fognak dolgozni a' Kikötőhelyben.

Nagy-Britanniai Tudósítások.

Londonból Febr. 20-dikánn: — „Az Udvari Újság' mai jelentése szerént, Ame,

lia nevű Ánglus Fregát 3. Frantzia hajót kapott el éppen partjaink előtt. Nagyobb prédára is tehetett volna szert, ha zendülés nem támadt volna a' Hajóslegények között, kik közzül a' Bűnösök, annyival keményebben meg fognak büntettetni: mivel már a' Nórei pártütés' alkalmatosságával meg-kegyelmezett volt nekik a' Király. “

„Irlandiában annyira nevedett az önkéntvaló hadi áldozatok' summája, hogy némely adóknak fizetése alól fel lehetett szabadítani a' Népet. “

„A' Korona - Örököse, száz ezer-fortintot ajánlott a' szabad akarat szerént való hadi adományok' kasszájába. Nagy a' reménység, hogy nem sok idő múlva, több fog abba bétakarodni negyven millió forintnál. “

„Az említett reménység volt az oka, más Tudósítások szerént, hogy Pitt Minister, az Ország-gyűlése' 2-dik Táblájának 21-dik Februáriusi Ülésében, el halasztotta, az Ország' kasszájába költsön fel-veendő summának meghatározását, érdemlett dítséretet ruházzván, ezen jeles alkalmatossággal nemes érzésű Nemzetére: „Már — *úgymond* — ki nyilatkoztatta magát a' Nemzeti Lélek azon kélzség által, melyel adakoznak minden rendű Lakosok az Ország' bátorságának fenn-tartására. Nem le-

het oly időt mutatni, melyben főrróbb buzgósággal követett volna el valamely Nép, minden eszközöket, a' nagy tüzöknek elérésébenn. Minden nap új bizonyosága, mennyire ragaszkodik a' Nép a' közötté már régen fenn álló igazgatás' formájához.

Londonból Febr. 23-dikán: — „Minden itt lévő külföldi Ministereknek különös Jelentésben adta ma itt tudokra Státus-Secretárius Lord Grenville, hogy a' Szequana (Seine) vizének tengerbe szakadásánál lévő Fr. Kikötőhelyeket, minéműek a' *Havrei*, *Houfleur*, *Rouen* 's a' t. elégséges [hadi erő által fogja bé-zárva tartatni a' Nagy-Britanniai Udvar.

„Sok ide való Újságok hirdetik, hogy *Nelson* Admirálisra bízattatott a' Hollandiai és Frantzia partoknak, annyi hajókkal való meg-támadása, a' melyekre rá fér hadi-készülettel húsz ezer Ember.

„Tegnap nagy meg-indulásban vólt itt az egész Város. A' *Weymouthi* Lakosok közzül mindnyájann, a' kik fegyvert foghattak, ki-állottak a' partra. *Wight* nevű Szigetünkben is hirtelen egyesítették magokat a' reguláris Katonasággal a' *Newporti*, *North-Wippinghám*, és *Cowesi* Volontérok (önként vállalkozott Vitézek). Oly hír futamodott t. i. *Portland* Szigetéből, hogy ellenség közelget Anglia' partjaihoz: mivel a' nevezett Szigetből

adott jelre, nem felelt egy Hajóssereg. Azonban tsak hamar meg-tudódott: hogy az ellenségnek vélt Tengeri Sereg, Napnyúgoti-Indiából indúlt Kereskedő-Hajóssereg volt. “

Londonban, némely gyanús Klúbisták fogattak el Febr. 25-dikénn.

Elegyes Tudósítások.

Hamburg Városától, négy millió lívert kért költsön a' Fr. Respublika; oly ígérettel, hogy addig is míg viszfza-fizethetné azt: nagyobb bátorságnak okáért annyit érő Hollandiai papiros-pénzt fogna letétni *Hamburg* Városának, az ott lévő *Ministere Bourdon Leonard* által. A' *Hamburgi Elöljárók*, jól meg-fontolván ezenn kívánságot, arra határozták magokat, hogy telyesítsék azt. *Hamburg*' Pajtásaihoz, *Lübeck* és *Brema* Kereskedő-Városokhoz is intézte a' Fr. Respublika hasonló kívánságát, melyet, Ezek se' mulatnak el, *Hamburg*' példája szerént telyesíteni.

A' *Batáviai Respublikának* 22-dik *Januáriusi Revolútziojától* fogva, sok *Lakosok* nem vállalták fel a' nékiek ajánlott tiztségeket. Az ilyeneknek meg-boszfzúlása, 's Másoknak engedelmességre való szoktatása vegett azt végeztek a' most hatalmaskodo *Elöljárók*, hogy valaki fel nem vállalja a' tiztséget, a' melyel meg-

kínáltatik, ha tsak meg nem mutatja, a' részéről való lehetetlenséget annak felvállalásabann: meg-fosztatik polgári-jussától, és számkivettetik.

A' Rastadti Fr. Követek Mártz. 4-dikén feleltek a' Német-Birodalmi Deputáziónak azon ajánlására, hogy a' Rajna és Mosella, és még egy katonai határ, válaszfzák el a' Német-Birodalom' földjét a' Frantzia Respublikáétól. A' felelet summája oda megy ki, hogy a' Fr. Respublika el nem áll a' maga első kívánságától, hogy t. i. a' Rajna legyen határ a' nevezett két Hatalmasságok' földjei között; minekokaért válaszoljon a' Deputátzió egész meg-határozással, reá akar e' állani, az említett kívánságra, vagy nem?

B é t s.

Örök tiszteletbenn maradandó: Néhai nagy Király-afszzonyunk F. *Mária Theresia*' igen méltó Leányának *Kristina Fő-Hertzegafszzonynak* óhajtott meg-gyógyulásánn, nem tsak szóval, hanem nyomtatott Könyvetskékben is nyilatkoztatja magát a' köz-öröm. Már tudunkra öt afféle kis Könyvek jöttek ki részfzerént német, részfzerént frantzia nyelven.

A' múltt Keddi nagy ebédje a' Spanyol Követnek, estvéli öt óra tájban kezdődött: mivel *Bernadotte* Generális, tsak ötödfél órakor jelenhetett meg. Akkor is

mentette magát, hogy illendőképpen nem öltözködhetett: mivel a' drága (gála) övét (mely, 3 füzű selyem materiából készült, arannyal gazdagon meg-rakva) a' szobájából el sikkasztotta valaki, mely eránt a' Kávéházakba is küldődtek tudakozó Jelenések. A' Török Követ nem jelent meg ebéden, mert böjtje volt: hanem ebéd után meg-tette a' látogatást, kinek érkezését észre-véven *Bernadotte*, eleibe ment: 's úgy köszöntötte. Egymást érték a' Látogatók késő estig, kiknek számából az Anglus és az Orosz Követek ki-maradtak, minthogy a' Fejedelmeik, hadban vannak még Fr. Országgal, de a' Portugallus Követ, egy volt Azok közül

Nehai Fels. 2-dik *Leopold* Császár és Királyunk; egy Katonai Kommissziót állított volt fel — a' *mint meg-írtuk vala akkor* — melynek kötelességévé tette, a' Katonaságra nézvé való szükséges jobbításoknak ki-tapogatását. Az a' Kommisszió el is végezte a' reá bízott dolgot; és munkájának meg-visgáltatását 's haszonra fordíttatását csak a' hadi-környülállások halasztották: hanem már most egy Kommissziót nevezett ki Fels. Urunk, az említett munkának meg vizsgálására, mely Kommisszió Tagjai között valók *Alvinczy és Liptay* Generálisok is.

A' Ts. K. Katonaság, mind ez ideig hadi lábön vagyon még Olasz-Országban.

Budán nagy örvendezéssel inneplödött
 Kir. Fő-hertzeg kedves Nador-Ispanyunk
 'születése' napja, Mártz. 9-dikénn.

* * * * *

Tudósítás.

Wéber Simon Péter Pozsonyi Typografusnál, Pesten a' most esendő József napi Vásárkor önnön boltjában, mely a' nagy piatzon, Zsemlye-sütő Rupp' házában vagyon, következő új Könyvek is találatnak sok más Könyvekkel együtt:

Kiss János, 'Sebbe való Könyve Azok' számára, kik az olvasásban hasznos gyönyörködtetést keresnek. 12 xron festettpapírosra, nyomtatott borítékokkal pedig 24 xr.

Fő-Strázsármester Csízi Istvánnak Nemes Mólnár Borbálával az erkölts pallérozását, és a' szív megjobbítását tárgyazó Verses Levelezései. 8. 24 xr.

M. T. Cicéronak az Ember Tisztéről és kötelességeiről a' maga Fiához írt három Könyvei. Magyarra fordította Kovátszai Sándor, ki-adta Engel Kriztján János. 8vo 36 xr.

Kisded Magyar Grammatika, mely még a' Magyar Oskolában lévő, de a' Deák Oskolákra igyekező kisded Tanulóknak oly véggel készítettett, hogy a' deák nyelv mesteriségét majd könnyebben tanulhassák. 8vo 5 xr.

Deák Grammatika magyarul. A' Magyar Grammatikához foglalva. 8vo 12 xr.

Artis Poeticae Elementa. 8vo 10 xr. Hozzá van töldva egy kis Mythologia is.

Abc Könyvcske. A' Magyar - Országai apróbb Oskolák' hasznára készítettett S. Patakon. 8vo 3 xr.

A' Mechanikának rövid summája. Fordítottatott Németből, a' S. Pataki Collégyiomban tanuló apróbb Gyermekek' számára. 8vo. Rézre metzett figurakkal együtt. 5 xr.

A' Magyar Törvénynek rövid summája. A' gyermekek' számára. 8vo 10 xr.

Csokonai Mihály Diétai Magyar Múzsája, vörös borítékkal. 8vo 24 xr.